

KOPPLING TILL LÄROPLANEN

Moment 7: Källkritik och klimatet

Här visas momentets kopplingar till läroplanens övergripande mål och riktlinjer såväl som syfte och centralt innehåll i gymnasiegemensamma ämnen. Andra ämnen kan och bör förstås involveras och arbetslagen uppmuntras att gemensamt titta efter kopplingar till examensmålen för varje program och avgöra hur de egna karaktärsämnena kan bidra till momentet och frågeställningarna.

Utdrag ur Gy11

ÖVERGRIPANDE MÅL OCH RIKTLINJER

2.1 Kunskaper

Det är skolans ansvar att varje elev:

- kan lära, utforska och arbeta både självständigt och tillsammans med andra och känna tillit till sin egen förmåga,
- kan använda såväl digitala som andra verktyg och medier för kunskapssökande, informationsbearbetning, problemlösning, skapande kommunikation och lärande,
- har kunskaper om samhälls- och arbetsliv,
- har förutsättningar för att delta i demokratiska beslutsprocesser i samhälls- och arbetsliv,

- har förmåga att kritiskt granska och bedöma det han eller hon ser, hör och läser för att kunna diskutera och ta ställning i olika livsfrågor och värderingsfrågor,
- har kunskaper om internationell samverkan och globala samband och kan bedöma skeenden ur svenskt, nordiskt, europeiskt och globalt perspektiv, och
- kan observera och analysera människans samspel med sin omvärld utifrån perspektivet hållbar utveckling

2.2 Normer och värden

Skolans mål är att varje elev:

- kan göra medvetna ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personlig erfarenhet
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa människor
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen, och
- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljön som miljön i ett vidare perspektiv

2.3 Elevers ansvar och inflytande

Skolans mål är att varje elev:

- utifrån kunskap om demokrati utövar inflytande över sin utbildning och det inre arbetet i skolan
- utvecklar sin vilja att aktivt bidra till en fördjupad demokrati i arbetsliv och samhällsliv och stärker sin

tilltro till den egna förmågan att själv och tillsammans med andra ta initiativ, ta ansvar och påverka sina villkor

SYFTE GYMNASIEGEMENSAMMA ÄMNE:

Naturkunskap

- Förmåga att använda kunskaper om naturvetenskap för att diskutera, göra ställningstaganden och formulera olika handlingsalternativ.
- Kunskaper om naturvetenskapens roll i aktuella samhällsfrågor och i förhållande till hållbar utveckling.
- Kunskaper om olika livsstilars konsekvenser såväl för den egna hälsan som för folkhälsan och miljön.

Samhällskunskap

- Kunskaper om demokrati och de mänskliga rättigheterna, såväl de individuella som de kollektiva rättigheterna, samhällsfrågor, samhällsförhållanden samt olika samhällens organisation och funktion från lokal till global nivå utifrån olika tolkningar och perspektiv.
- Kunskaper om historiska förutsättningars betydelse för dagens samhälle samt om hur olika ideologiska, politiska, ekonomiska, sociala och miljömässiga förhållanden påverkar och påverkas av individer, grupper och samhällsstrukturer.
- Förmåga att analysera samhällsfrågor och identifiera orsaker och konsekvenser med hjälp av samhällsvetenskapliga begrepp, teorier, modeller och metoder.

- Förmåga att söka, kritiskt granska och tolka information från olika källor samt värdera källornas relevans och trovärdighet.
- Förmåga att uttrycka sina kunskaper i samhällskunskap i olika presentationsformer.

Historia

- Förmåga att söka, granska, tolka och värdera källor utifrån källkritiska metoder och presentera resultatet med varierande uttrycksformer.

Svenska

- Förmåga att tala inför andra på ett sätt som är lämpligt i kommunikationssituationen samt att delta på ett konstruktivt sätt i förberedda samtal och diskussioner.
- Kunskaper om språkriktighet i text samt förmåga att utforma muntliga framställningar och texter som fungerar väl i sitt sammanhang.
- Kunskaper om den retoriska arbetsprocessen, dvs. att på ett strukturerat och metodiskt sätt planera och genomföra muntlig och skriftlig framställning som tar hänsyn till syfte, mottagare och kommunikations-situation i övrigt.
- Förmåga att läsa, arbeta med, reflektera över och kritiskt granska texter samt producera egna texter med utgångspunkt i det lästa.

Svenska 2

- Förmåga att kommunicera i tal och skrift och anpassa språket till ämne, syfte, situation och mottagare.

- Förmåga att använda ett rikt ordförråd på ett sätt som är relevant för sammanhanget.
- Förmåga att strukturera, referera, värdera och kritiskt granska innehållet i muntligt och skriftligt språk.
- Förmåga att läsa och reflektera över texter av olika slag.

Religion

- Förmåga att använda etiska begrepp, teorier och modeller.
- Förmåga att undersöka och analysera etiska frågor i relation till kristendomen, andra religioner och livsåskådningar.

CENTRALT INNEHÅLL GYMNASIEGEMENSAMMA ÄMNINGEN

Samhällskunskap 1a1

- Demokrati och politiska system på lokal och nationell nivå samt inom EU. Internationella och nordiska samarbeten. Medborgarnas möjligheter att påverka politiska beslut på de olika nivåerna. Maktfördelning och påverkansmöjligheter i olika system och på olika nivåer utifrån olika demokratimodeller och den digitala teknikens möjligheter. Digitalisering och mediers innehåll samt nyhetsvärdering när det gäller frågor om demokrati och politik.
- De mänskliga rättigheterna; vilka de är, hur de förhåller sig till stat och individ och hur man kan utkräva sina individuella och kollektiva mänskliga rättigheter.

- Folkrätten i väpnade konflikter. Den internationella humanitära rätten och skyddet för civila i väpnade konflikter.
- Arbetsmarknad, arbetsrätt och arbetsmiljö. Arbetsmarknadens parter, deras olika roller och betydelse för samhällsutvecklingen. Digitaliseringens påverkan på arbetsmarknaden.
- Grupper och individers identitet, relationer och sociala livsvillkor med utgångspunkt i att människor grupperas utifrån kategorier som skapar både gemenskap och utanförskap.
- Privatekonomi. Hushållets inkomster, utgifter, tillgångar och skulder. Konsumenträtt samt konsumtion i förhållande till behov och resurser. Hur privatekonomin påverkas av samhällsekonomiska förändringar.
- Källkritik. Metoder för att söka, kritiskt granska, värdera och bearbeta information från källor i digital och annan form.
- Presentation i olika former, till exempel debatter och debattinlägg.

Naturkunskap 1 a

- Frågor om hållbar utveckling: energi, klimat och ekosystempåverkan. Ekosystemtjänster, resursutnyttjande och ekosystemens bärkraft.
- Olika aspekter på hållbar utveckling, till exempel vad gäller konsumtion, resursfördelning, mänskliga rättigheter och jämställdhet.
- Naturvetenskapligt förhållningssätt, hur man ställer frågor som går att undersöka naturvetenskapligt och hur man går till väga för att ställa företeelser i omvärlden under prövning.

- Hur naturvetenskap kan granskas kritiskt samt hur ett naturvetenskapligt förhållningssätt kan användas för att kritiskt pröva ovetenskapligt grundade påståenden.

Svenska 1

- Muntlig framställning med fokus på mottagaranpassning. Faktorer som gör en muntlig presentation intressant och övertygande. Användning av såväl digitala som andra presentationstekniska hjälpmedel för att stödja och förbättra muntliga framställningar. Olika sätt att lyssna och ge respons som är anpassad till kommunikationssituationen.
- Skriftlig framställning av texter för kommunikation, lärande och reflektion. Språkriktighet, dvs. vilka språkliga egenskaper och textegenskaper i övrigt som en text bör ha för att fungera väl i sitt sammanhang. Användning av digitala verktyg för textbearbetning samt för respons på och samarbete när det gäller texter.
- Argumentationsteknik och skriftlig framställning av argumenterande text.
- Grunderna i den retoriska arbetsprocessen.
- Bearbetning, sammanfattning och kritisk granskning av text. Citat- och referatteknik. Grundläggande källkritik. Frågor om upphovsrätt och integritet vid digital publicering.
- Grundläggande språkliga begrepp som behövs för att på ett metodiskt och strukturerat sätt tala om och analysera språk och språklig variation samt diskutera språkriktighetsfrågor.
- Språklig variation i talat och skrivet språk med tonvikt på hur språkvariationen hänger samman med till

exempel geografisk och social bakgrund samt ålder och kön. Digitaliseringens inverkan på språk och språkbruk. Skillnader mellan formellt och informellt språkbruk samt attityder till olika former av språklig variation.

Svenska som andraspråk 1

- Muntliga presentationer och muntligt berättande för olika mottagare. Strategier för att förstå och göra sig förstådd i samtal och diskussioner. Deltagande i samtal och diskussioner, där språk, innehåll och disposition anpassats till ämne, syfte, situation och mottagare, och där argument används för att tydliggöra egna åsikter och bemöta andras argument. Användning av såväl digitala som andra presentationstekniska hjälpmedel för att stödja och förbättra muntliga framställningar.
- Skriftlig framställning av texter för kommunikation och reflektion. Strategier för att skriva olika typer av texter som är anpassade efter ämne, syfte, situation och mottagare. Användning av digitala verktyg för textbearbetning samt för respons på och samarbete när det gäller texter. Textupbyggnad, textmönster och språkliga drag i framför allt berättande, beskrivande och argumenterande texter. Referat- och citatteknik samt hänvisningar till olika källor. Frågor om upphovsrätt och integritet vid digital publicering.
- Svenska språkets ordförråd och struktur i olika kommunikationssituationer.
- Läsning av och samtal om texter som används i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv.
- Språklig variation i Sverige och i det svenska språket, med tonvikt på hur språkvariationen hänger samman

med till exempel ursprung och bostadsort, ålder, kön och social bakgrund. Attityder till språklig variation. Digitaliseringens inverkan på språk och språkbruk. Skillnader mellan formellt och informellt språkbruk samt talat och skrivet språk.

- Jämförelse mellan svenska språket och elevens modersmål.
- Reflektion över språkinläring, med tonvikt på hur muntliga situationer och texter kan användas för att bygga upp ordförrådet och utveckla språket.

Historia 1a

- Industrialisering och demokratisering under 1800- och 1900-talen samt viktiga globala förändringsprocesser och händelser, till exempel migration, fredssträvanden, resursfördelning och ökat välstånd, teknisk utveckling, internationellt samarbete, mänskliga rättigheter, jämställdhet, kolonialism, diktaturer, folkmord och konflikter.
- Tolkning och användning av olika slags källmaterial i digital och annan form.

Religionskunskap 1

- Analys av argument i etiska frågor med utgångspunkt i kristendomen, övriga världsreligioner, livsåskådningar och elevernas egna ställningstaganden.

Engelska 5

- Ämnesområden med anknytning till elevernas utbildning samt samhälls- och arbetsliv; aktuella områden; händelser och händelseförlopp; tankar,

åsikter, idéer, erfarenheter och känslor; relationer och etiska frågor.

- Levnadsvillkor, attityder, värderingar och traditioner samt sociala, politiska och kulturella förhållanden i olika sammanhang och delar av världen där engelska används. Engelska språkets utbredning och ställning i världen.
- Texter av olika slag och med olika syften, till exempel manualer, populärvetenskapliga texter och reportage.
- Hur ord och fraser i muntliga och skriftliga framställningar skapar struktur och sammanhang genom att tydliggöra inledning, orsakssammanhang, tidsaspekt och slutsats.
- Strategier för att bidra till och aktivt medverka i diskussioner med anknytning till samhälls- och arbetslivet.
- Bearbetning av egna och andras muntliga och skriftliga framställningar för att variera, tydliggöra och precisera samt för att skapa struktur och anpassa till syftet och situationen. I detta ingår användning av ord och fraser som tydliggör orsakssammanhang och tidsaspekter.

KLIMATRUBRIKER

Del av Pass 1: Känslor, åsikter och fakta

Åk hit – snart är de borta

Från den avlägsna ön Madagaskar till den historiska bergsstaden Machu Picchu – här är tio platser du måste boka biljett till nu. Om du vill hinna se dem. Klimatförändringar och människor håller på att förstöra platserna för alltid.

10 platser du måste besöka innan de försvinner

I Venedig har myndigheterna startat ett projekt för att hindra översvämningar från att dränka i staden. I Betlehem förstärks Födelsekyrkan.

100

PLACES TO GO BEFORE THEY
DISAPPEAR

Arktis

Forskarnas larm: Isen på Arktis har ännu inte fryst – aldrig hänt tidigare

Av: Malin Kardell

PUBLICERAD: FRE 30 OKT 2020 | UPPDATERAD: FRE 30 OKT 2020

NYHETER

Havsisen på Arktis har, trots att det är slutet av oktober, inte börjat frysa.

Detta har aldrig någonsin tidigare hänt – och enligt forskarna är det ännu en allvarlig varning för klimatkrisen.

– Det blir allt mer extremt. Och man kan se en trend som går åt fel håll, säger Per Holmlund, professor i glaciologi.

Klimatförändringarna

"Galen" värmebölja i Sydamerika

Av: **Staffan Lindberg**

PUBLICERAD: SÖN 04 OKT 2020 | UPPDATERAD: MÅN 05 OKT 2020

KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

Ledarsvepet: Vad är nyheter och vad är bara åsikter?

Morgonens ledarsidor spänner över en rad ämnesområden, där bland annat las-striden och Greta Thunbergs tilltänkta

28 oktober, 10:05

"Vi är grundlurade – klimathotet är en bluff"

Publicerad 26 februari 2019 - Uppdaterad 12 april 2019

KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

Fordonsjättarna visste om klimat effekt redan 1960

Forskare på två av USA:s största fordonstillverkare Ford och General Motors visste redan på 1960-talet att deras fordon

26 oktober, 20:38

KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

Forskare: Surfandet är vår stora hållbarhetsutmaning

Det går numera åt mer energi åt internetanvändningen än flyget och därför borde vi oroa oss mer för surfskam än

20 oktober, 18:41

NYHETER24

NYHETER ▼

NÖJE

SPORT ▼

ONLINEKURSER

SHOPPING ▼

SPELGUIDEN

Så mycket skadar ditt internet-surfande klimatet

[NYHETER / INTERNET](#) - 14/06/2019, 10:56 - Uppdaterad 14/6/2019, 11:01

Kvarts miljard människor väntas fly på grund av klimatet

2019-08-20 08:24

Av: TT

22 kommentarer

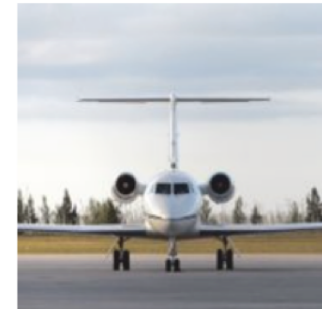
En kvarts miljard människor på flykt på grund av klimatet. Det är vad vi kan ha att vänta fram till år 2050, enligt FN. Bara under förra året tvingades mer än 17 miljoner människor från sina hem på grund av katastrofer och klimatpåverkan.

KLIMATFÖRÄNDRINGARNA

En procent står för halva jordens flygutsläpp

En procent av världens befolkning står för mer än hälften av flygets koldioxidutsläpp. Det rapporterar The Guardian med

Klimatförändringar

M-toppen: Klimatkris är bara ett modeord för alarmister

Av: Olof Svensson

PUBLICERAD: MÅN 01 JUL 2019 | UPPDATERAD: TIS 02 JUL 2019

SAMHÄLLE

M-toppen Jan Ericson kallar Johan Rockström för en domedagsprofet och anser att Greta Thunberg har skrämts upp av vuxna i sin omgivning.

Tack vare ökad koldioxid blir jorden grönnare, menar han.

– Jag anser inte att det finns något forskningsstöd alls för att det pågår en klimatkris.

KÄLLKRITIK - EN CHECKLISTA

Hur gör vi för att inte bli lurade? Den här checklistan har sitt ursprung ur Skolverkets rekommendationer för källkritik och är omgjord till en checklista av Future Minds. Vi människor litar oftast på information från källor/personer som vi litar på, oavsett om vi har goda skäl att göra det eller inte. Vi tar också gärna åt oss information som stämmer med det vi redan tror på. Det här bladet är framtaget för att vi ska tänka till lite extra när vi hittar information och därmed inte ska kunna bli lurade lika lätt.

1. Vem ligger bakom källan?

- ☐ Myndighet   ☐ Organisation   ☐ Företag   ☐ Privatperson

2. Är det någon som kan ämnet? Motivera...

3. Är det någon du litar på?

- ☐ Ja   ☐ Nej

4. Varför är den gjord? (du kan bocka av flera):

- ☐ För att informera om något
- ☐ För att luras
- ☐ För att sprida en åsikt
- ☐ För att sälja något
- ☐ För att underhålla

5. Förtydliga dina tankar om varför källan skrivits...

Hur ser källan ut? (boken, artikeln, inlägget, webbsidan du läser)

6. Har den kontaktinformation?

- ☐ Ja   ☐ Nej

7. Har den fungerande länkar?

- ☐ Ja   ☐ Nej

8. Har den trovärdiga källhänvisningar? Hur trovärdiga är de (skala 1-5)

9. Har den "senast granskad" datum eller ett publiceringsdatum? (DD-MM-ÅÅ)

10. Kan du få information om samma sak från andra oberoende källor?
Har du jämfört med vad du redan vet? (På vilket sätt kopplar detta till annat som du vet...)

11. Har du jämfört med andra källor? (Förtydliga dina tankar om hur det kopplar till andra källor du läst...)

VERKTYG: PROBLEMTRÄD

En guide till systematisk hållbarhetsanalys

Följ den här guiden tillsammans med de instruktioner du får från din lärare.

Om guiden

I den här guiden får du lära dig att systematiskt analysera en utmaning, frågeställning eller ett problem genom att använda metoden Problemträd. Ett problemträd kan göras för olika syften, men med hållbarhetsglasögon på kan det användas särskilt för att analysera hållbarhetsutmaningar. Med kunskap om vad som utgör hållbarhet och inte i bakhuvudet kommer du både kunna se fler hållbarhetsutmaningar och du kommer kunna **analysera** dem mer systematiskt vilket ökar din förmåga att påverka och driva hållbar utveckling.

Systematiska hållbarhetsanalyser kan göras på olika sätt beroende på om du vill titta på en **process** i en livscykelanalys, en **struktur** i samhället (exempelvis bostadsmarknaden), ett **system och dess effekter** (t.ex. bilar och trafiksystemet), en **tjänst** eller något annat. Den här guiden är inte heltäckande och det finns såklart andra andra metoder som t.ex. en ABCD-dialog eller livscykelanalys. De kan användas för olika syften eller för att komplettera varandra. En analys genom ett problemträd kan till exempel användas för att ingå i en ABCD-dialog eller vara en del av en LCA-analys för att titta närmare på specifika problem eller utmaningar i en större kedja.

i

Kom ihåg att de flesta effekter och problem uppstår på grund av att olika delar av ett system agerar separat men tillsammans bidrar till en viss dynamik. Det kanske är så att det inte är någon enstaka person eller aktörs fel men att sättet som samarbeten eller beteenden sker på utgör ett problem. Det är alltid viktigt att kunna stötta ens resonemang med källor och fakta som visar på att svaret till ”varför?”-frågan är rimligt.

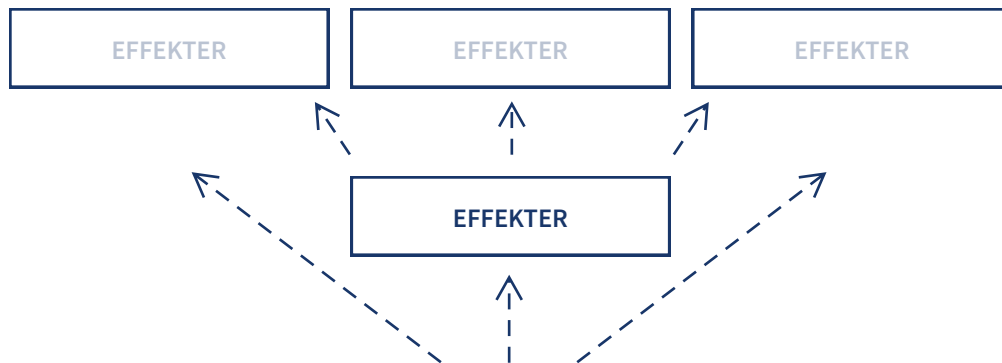
Att börja i problemet: Fråga alltid varför

När vi ställs inför ett problem eller utmaning och vill veta *hur problemet uppstod* eller vad det kan få för *effekter* börjar vi med att ställa frågan ”Varför?” i flera steg för att spåra källan till problemet.

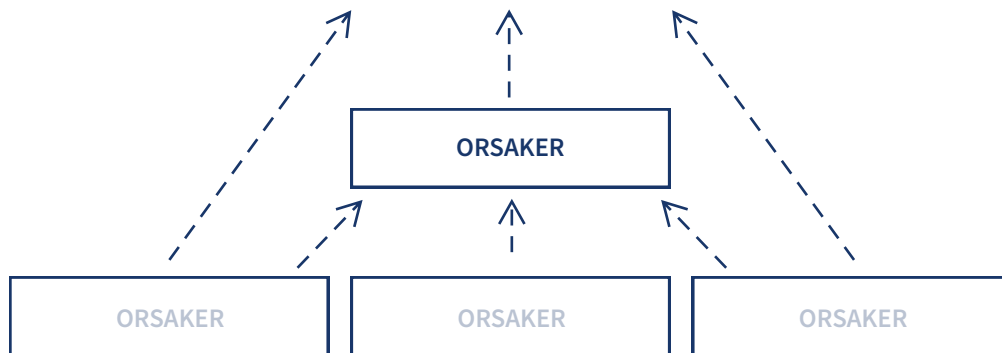
Gör såhär:

1. Rita upp ett träd med stam, rötter och grenar.
2. På stammen skriver ni vad ert valda problem är.
3. På rötterna skriver ni vad ni ser för orsaker till problemet. Fråga er alltså *varför* just detta problem uppstod.
4. För varje orsak ni kommer på, försök spåra roten även till den orsaken genom att fråga er *varför det är så*. Snabbt exempel: Orsaken till problemet att jag inte har några pengar är att jag tappat min plånbok. Varför har jag tappat min plånbok? För att jag har håll i jackfickan. Varför har jag håll i jackfickan? För att ... Osv.
5. På trädets grenar skriver ni vad ert problem får för effekter för hållbarhet. Fråga er alltså *varför det är ett problem för hållbarhet?* Vad kan problemet leda till? Här blir det relevant att plocka fram era kunskaper om vad som utgör hållbarhet och inte. Hur påverkar det hållbarhetsprinciperna, *varför är problemet ett hot mot dem?*
6. För varje effekt ni kommer på, försök spåra vad de effekterna i sin tur kan få för möjliga effekter i nästa led.
7. Titta på ert träd och diskutera. Saknas något? Bör någon effekt och orsak byta plats nu när ni kartlagt allt?
8. Försök hitta lösningar till ert problem! Nu när ni vet vad som har lett till ert problem och vad problemet i sin tur kan leda till blir det lättare att kunna se var bland alla steg vi kan hitta lösningar. Alla idéer kanske inte löser hela problemet, med en del av det.

Problemträdet ger oss högre detaljnivå och mer kunskap och insikt i vårt problem för att bättre förstå det och kunna säga något om det som helhet - och för att kunna hitta lösningar.

Ursprungligt problem / Huvudproblem

5 ”varför”

Ett annat, kanske snabbare, sätt att analysera orsaker och effekter på ett problem, utan att göra ett helt träd, kan vara att bara ställa sig ett par ”Varför?”-frågor.

Ett exempel på problem: Vi har ett växande problem med matförsörjning i världen.

1. *Varför* är det ett problem för hållbarhet? – För att den mat vi producerar kräver för mycket landyta för att produceras jämfört med vad vi får ut av den i matväg. Det innebär att för mycket natur trängs undan i produktionen (hållbarhetsprincip 3), men maten räcker ändå inte till alla på jorden (hållbarhetsprincip 4 om hinder för hälsa).

2. *Varför* använder vår matproduktion för mycket yta? – För att vi bl.a. har ett stort fokus på animaliska produkter som kött, vilket kräver att djuren behöver stor yta att röra sig på. Jämfört med ytan som krävs för odlingar så ger animalisk produktion mindre mängd färdig mat per använd landyta. (Kan finnas flera anledningar)
3. *Varför* har vi ett så stort fokus på animaliska produkter? – För att många i Sverige, och i världen, tidigare har haft begränsade kunskaper om att laga helt vegetariska rätter.
4. *Varför* har inte så många haft kunskap om vegetariska rätter? – För att det många fått lära sig som klassiska recept främst har varit köträtter.
5. *Varför* har de klassiska recepten varit främst köträtter? – För att historiskt sett har det varit både dyrt, fint och unikt med kött och därför var det främst det som spreds vidare i kokböcker för att visa status.

Efter 5 ”Varför?” har vi nu hittat varför matförsörjning kan utgöra ett problem för hållbarhet (dvs. naturen undanträngs), vad och vilka som orsakar det (vår historia och uppfattning om mat), och kan börja titta på lösningar någonstans i kedjan.

Vad får vi ut av detta?

När vi gjort vårt problemträd eller ställt våra 5 ”Varför?” kan det hjälpa oss att avgöra flera saker:

1. Om saken i fråga verkligen är ett problem, och i så fall för vem/vad. För hållbarheten i samhället och vår planet? Eller för en viss intressegrupp eller person?
2. Omfattningen på problemet, dvs. hur stort eller allvarligt det är.
3. Vad som kan göras annorlunda för att lösa problemet.
4. Vilka som bidrar, både till problemet och vilka som skulle kunna vara del av en lösning.

VERKTYG: ABCD

En guide till ABCD-metoden för gymnasieelever

Följ den här guiden tillsammans med de instruktioner du får från din lärare.

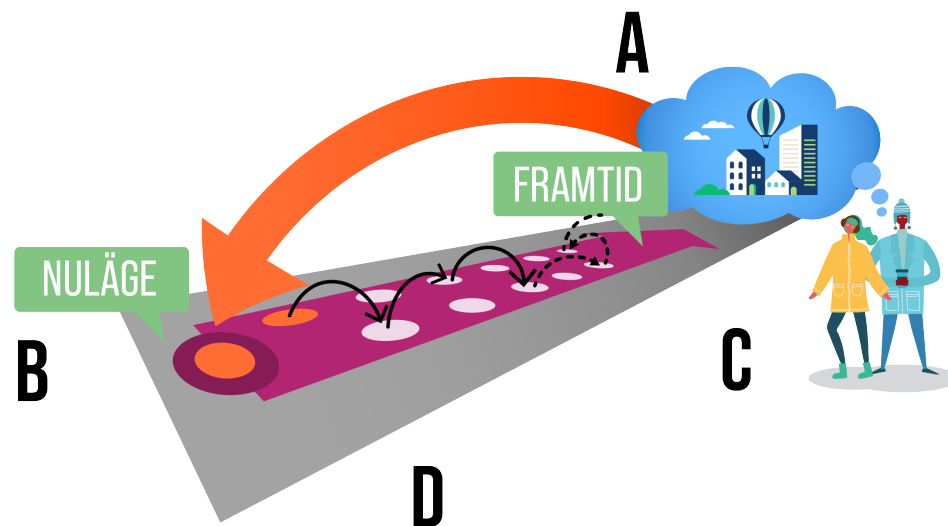
Om guiden

Se det här som ett verktyg för dig i gymnasiet för att få en förståelse för hur vi kan driva hållbar utveckling där vi befinner oss, eller i samarbeten. Det här är den processen som många företag genomgår när de gör detta för att få en systematiskt helhetsbild och helhetskontroll på deras företags hållbarhet.

Om ABCD-metoden

Vår värld är snabbföränderlig och komplex. Detta beskrivs ofta som en VUCA-world där bokstäverna står för Volatile (ombytlig), Uncertain (osäker), Complex (komplex) och Ambiguous (tvetydig). Termen myntades på The U.S. Army War College för att beskriva hur världen blivit sedan kalla kriget, och har sedan dess använts för att beskriva vår värld som stort, särskilt inom företagsvärlden och politiken.

För att kunna driva förändring i en sådan värld måste vi anpassa sättet vi planerar och arbetar på. Det är ur den här förståelsen som forskning kring s.k. backcasting och ABCD-metoden uppkom. Det vi gör i den metoden är helt enkelt att vi utgår ifrån något, ett mål/vision, och har det som vår ledstjärna, för att kunna vara anpassningsbara i hur vi kommer fram dit.¹

¹ <https://www.forbes.com/sites/sunniegiles/2018/05/09/how-vuca-is-reshaping-the-business-environment-and-what-it-means-for-innovation/?sh=5e060faeeb8d>

ABCD-PROCESSEN

Det vi måste komma ihåg när vi gör vår ABCD är att det är en cyklisk process. Med cyklisk menas att vi börjar med att göra hela processen en gång, sen går vi tillbaka när vi lärt oss mer eller gjort lite mer och förfinar varje steg, utifrån det vi lärt oss. I en komplex värld så behöver vi alltid gå tillbaka och förfinar våra planer utifrån allt vi lärt oss. En ABCD-dialog görs sig bäst i grupp och workshopformat, med olika människor och perspektiv.

1. A-steget: Visionen

Här tar ni den skola, organisation, produkt, struktur eller process som ni vill utveckla till att bli mer hållbar och föreställer er en framtidsbild över hur den kan se ut när den inte bryter mot principerna för hållbarhet. Exempel: Staden Eindhoven i Nederländerna, föreställde sig en hållbar stad och tillsammans med olika partners och organisationer började de förtydliga en bild över hur det skulle kunna se ut.

2. B-steget: Nuläget

Gå nu tillbaka till nuläget, där ni är idag. Hur skiljer sig nuläget för skolan, produkten, organisationen, processen eller vad det nu är ni studerar, från visionen ni målade upp i A-steget?

Lista vilka svagheter som nuläget har jämfört med visionen. Vad skulle behöva ändras?
Lista också vilka styrkor som nuläget har jämfört med visionen. Exempelvis så kanske ni har en stor mängd människor som kan hållbarhet i skolan så det blir enklare att involvera fler. Ett annat exempel på styrka är om ni kanske redan använder 100% förnybar energi eller bara serverar ekologiskt odlad mat i matsalen.

3. C-steget: Brainstorma lösningar

Nu vet ni vart ni vill nå i och med visionen som ni satt upp, och ni har jämfört den med nuläget. Då kan ni nu börja kreativt brainstorm:a fram olika idéer på lösningar som för er närmare visionen som ni satte upp i A. Vissa idéer kanske tar er hela vägen till A direkt, andra idéer kanske inte är helt hållbara men de för er åtminstone framåt till nästa steg. Tänk högt och lågt, stort och litet. Ni kanske också kommer på vilka ni skulle vilja

samarbeta med eller påverka för att enklare komma fram till A, eller så kanske ni hittar lösningar som ni inte visste fanns för att ni inte tittat.

4. D-steget: Prioritering

I detta steg tar ni nu med er kunskaperna ni har samlat på er om gapet mellan ”A” och ”B”, samt alla förslag i ”C” och utifrån det så ska ni prioritera vilka åtgärder ni ska göra först. Ni kanske har identifierat i ”C” att ni måste veta mer om något, då kanske det prioriteras först. Sen kanske ni hittar saker ni kan göra tidigt för att vara bättre förberedda på andra steg och förslag som ni skrivit ner. Det här är det strategiska steget i ABCD-processen, där ekonomi och taktik kommer in i bilden. Ekonomin här är inte en hållbarhetsaspekt i sig, men något vi tar med för att se när och hur vi kan ta nästa steget på resan mot full hållbarhet.